

Asia: VN/23361/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle Rikosseuraamuslaitoksen organisaation ja rikosseuraamusalan koulutusjärjestelmän uudistamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Rikosseuraamusalan koulutuksen uudistus ei ole tarpeen eikä koulutuskeskuksen lakkauttamiselle ole varaa tulevaisuudessakaan. Suunniteltu koulutusuudistus ei kohtelisi Rikosseuraamuslaitoksen koulutuskeskuksen (RSKK) opiskelijoita tasavertaisesti, sillä uudistus olettaa sokeasti että opiskelijat sopeutuisivat ongelmitta jaksotettuihin lähi- ja etäopintojaksoihin.

Koulutuksen siirtäminen verkkoympäristöön ei sovellu kaikille opiskelijoille, sillä jokainen oppii eri tavalla hänelle suotuisassa ympäristössä. On vaarallista olettaa, että kaikki suoriutuisivat samassa tahdissa samalla kun opiskelijan oppimisympäristö muuttuu lähi- ja etäopintojen jaksotuksen vuoksi. Aiemmat kokeilut turvallisuusalan perustutkinnon pohjalta ovat jo osoittaneet karun totuuden; opiskelijoiden osaamistaso ei vastaa alan vaatimuksia ilman riittävää lähiopetusta.

Työssäoppimisväylän kautta tulleet opiskelijat eivät olleet valmiita kohtaamaan vankila-arjen psyykkistä kuormitusta, jossa pitkän RSKK:n tutkintokoulutuksen käyneet pärjäävät paremmin. On todettava, että ammatillinen identiteetti vaatii aikaa ja vertaistukea.

Myöskään RSKK:n lakkauttaminen itsenäisenä yksikkönä ei toimi. Koulutuksen hallinnollinen sulauttaminen osaksi operatiivista linjaorganisaatiota vaarantaa opetuksen riippumattomuuden. Vankiloilla ei ole tällä hetkellä resursseja järjestää koulutuksia suuren henkilöstövajeen vuoksi, joka on jatkuva ja läsnäoleva ongelma. Vankiloiden pääasiallinen tehtävä on huolehtia turvallisuudesta ja järjestyksestä ja vankiloiden ylläpito pahentaa tilannetta entisestään (joulukuussa 2025 vankiloiden asutus oli keskimäärin 114%).

Jos opiskelija sijoitetaan vastuullisiin tehtäviin liian aikaisin, turvallisuusriski vankilassa kasvaa. Se voi vaarantaa opiskelijan, muiden työntekijöiden ja vankien turvallisuuden. Vankilan henkilöstövajeen

paikkaaminen kokemattomilla työntekijöillä on vielä kaiken lisäksi lyhytnäköistä. Kuka ohjaa uusia opiskelijoita, kun kokeneet vartijat ovat jo äärirajoillaan? On suuri vaara, että kokemattomat joutuvat ohjaamaan vielä kokemattomampia ja tämä kierre heikentää hiljaisen tiedon siirtymistä.

Vanginvartijan työ on merkittävää julkisen vallan käyttöä. Se vaatii vahvaa eettistä pohjaa ja lainsäädännön syvällistä hallintaa. Lyhennetty ja pirstaleinen koulutus vaarantaa vankien lakisääteisen oikeusturvan toteutumisen emmekä voi tinkiä laadusta nopeiden voittojen toivossa. Huono valmistautuminen johtaa uupumiseen ja alanvaihtoon. Loppupäätelmänä totean, että rikosseuraamusalan ammattitaidon ja työturvallisuuden varmistamiseksi on säilytettävä itsenäinen koulutuskeskus sekä laadukas, opiskelijan yksilölliset valmiudet huomioiva lähiopetus.

Harjunpää Samuli
Rikosseuraamuslaitos - Rikosseuraamusalan koulutuskeskuksen RT26.1B
vanginvartijaopiskelija